

A Fővárosi Ítéletábra a **B....** Ügyvédi Iroda (**cím**; ügyintéző: ... ügyvéd) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek - a **S.... és Á....** Ügyvédi Iroda (**cím**.) és a ügyvéd (**cím**.) által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes ellen tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2019. február 6. napján meghozott 7.G.40.404/2016/43. számú ítélete ellen az alperes 45. és 47. sorszámon benyújtott fellebbezése folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

r é s z- és k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének keresetet elutasító rendelkezését nem fellebbezettként nem érinti;

egyebekben az elsőfokú ítéletet megváltoztatja és megállapítja, hogy a peres felek között 2008. június 23. napján létrejött kölcsönszerződés teljes egészében érvénytelen;

mellőzi a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítására és az alperest a felperes javára 896.900 (nyolcszázkilencvenhatezer-kilencszáz) forint és a perköltség, valamint a felperest és az alperest az illeték megfizetésére kötelező;

a HIT/2006.05.31. Üzletszabályzat V.6. pontjának tisztességtelenség miatti semmisségét megállapító rendelkezést.

Meghagyja az elsőfokú bíróságnak, hogy a követelésösszességére irányuló eljárást folytassa le.

Az ítéletábra megállapítja, hogy az alperes oldalán 169.752 (egyszázhatvankilencezer-hétszázötvenkettő) forint, míg a felperes oldalán 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltség merült fel.

Ezen rész- és közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felülbírálati eljárásban irányadó tényállás szerint a felperes 2008. június 23-án kölcsönszerződést kötött az alperessel gépjármű vásárlásának finanszírozására. A szerződés tartalmazta a mértékadó devizanemet (CHF), továbbá, hogy az abban nem szabályozott kérdéseket a szerződés elválaszthatatlan részét képező, az alperes hitelezési tevékenységére vonatkozó üzletszabályzata (HI....31) tartalmazza. A felperes kijelentette, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, az

elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, valamint az üzletszabályzatban foglaltakat megismerte,

megértette, a szerződés aláírásával magára nézve azokat kötelezőnek ismerte el, egyúttal elismerte az üzletszabályzat átvételét is.

A kölcsönszerződés az ügyleti kamat éves mértékét nem tartalmazta.

Az üzletszabályzat V.6. pontja szerint amennyiben a Kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkori intervenciós sáv alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent a deviza és az euró keresztárfolyamának változása.

A felperes módosított keresetében - többek között - annak megállapítását kérte, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjába ütközik, mivel a szerződés nem tartalmazza az ügyleti kamat mértékét, erre figyelemmel az egész szerződés semmis; ennek jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítása mellett a kamat mértékét 15,75%-ban kérte megállapítani. Indítványozta továbbá annak megállapítását, hogy az általános szerződési feltételek V.6. pontja tisztességtelen, emiatt az érvénytelen, és ennek kiesése folytán a felperest árfolyam-különbözet nem terheli. Kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest az árfolyam-különbözetként kiterhelt a 896.970 forint megfizetésére.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság a peres felek között 2008. június 23-án létrejött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az ügyleti kamat mértékét 16,36%-ban határozta meg. Megállapította, hogy az alperes üzletszabályzata V.6. pontja tisztességtelen, emiatt semmis. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 896.900 forint tőkét és 63.500 forint perköltséget, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Rendelkezett az eljárási illeték viseléséről is.

Ítélete indokolásában kifejtette, hogy a felek között nem volt vitatott azon tény, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a kamat éves százalékban kifejezett értékét. Erre figyelemmel a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján a szerződés érvénytelensége volt megállapítható. A kamat százalékban kifejezett éves mértéke feltüntetésének elmaradása azonban csak a kölcsönszerződés formai hiányosságát jelentette, az érvénytelenség oka ezért kiküszöbölhető volt.

Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás hiánya körében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a szerződés az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezést nem tartalmazott, a szerződés részét képező Általános Szerződési Feltételek I.23., I.25. pontok értelmező rendelkezései, továbbá az üzletszabályzat V.6. pontjának tartalma nem felel meg az átláthatóság követelményének, abból nem állapítható meg, hogy a forintárfolyam kedvezőtlen irányú változása esetén a felperes terhei milyen módon változnak meg. Nem tűnik ki az, hogy az árfolyamváltozásnak milyen hatása van a felperes által fizetendő törlesztő részletekre, a szerződés megfogalmazása nem egyértelmű, homályos, az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára megfelelő tájékoztatást nem nyújt. Mivel az árfolyamkockázat korlátlan viselésének szerződési rendelkezése a fogyasztó számára nem volt világosan felismerhető, illetve érthető, ezért az általános szerződési feltételek V.6. pontjának tisztességtelensége megállapításának feltételei fennállnak. A tisztességtelen jogkövetkezménye az, hogy a felperes az árfolyamváltozásból eredő terhek viselésére

nem köteles. A felek között nem volt vitatott az alperes által az árfolyamváltozás miatt felszámított összeg, amelynek visszafizetésére kötelezte a bíróság az alperest.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, melyben elsődlegesen az elsőfokú bíróság határozatának megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását indítványozta az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatti érvénytelenség körében, másodlagosan pedig az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a bíróság per újabb tárgyalására és új határozat hozatalára történő utasítását, továbbá a felperes költségeiben történő marasztalását kérte.

Jogorvoslati kérelmében állította, hogy a Kúria Gfv.VII.30.112/2015/5. számú határozatában már vizsgálta ezen üzletszabályzati kikötést és azt nem találta tisztességtelennek. Hivatkozott arra is, hogy a felperest nem csupán az üzletszabályzat V.6. pontja alapján köteles árfolyam változásból eredő kockázatot viselni, hanem a felek között létrejött egyedi kölcsönszerződés 8. pontja alapján is, hiszen a felek abban állapodtak meg, hogy az árfolyamváltozás elszámolási módja normál devizakonstrukció szerint történik. Az egyedi szerződésben a felek meghatározták a mértékadó devizanemet (CHF), illetve a kölcsönbe vevő által az üzletszabályzat alapján választott kamatváltozás I. és a változás II. (árfolyamváltozás) elszámolási módját. A felperes a szerződéskötéskor választhatott, fix vagy normál devizakonstrukció szerint kéri az árfolyamkülönbséget elszámolását, mely választási lehetőséggel élt, a választáshoz pedig tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel. Azzal pedig, hogy az elsőfokú bíróság 896.900 forint visszafizetésére kötelezte az alperest, erre irányuló kereseti kérelem hiányában módosította a felek között létrejött szerződést. Hivatkozott ekörben a kialakult bírói gyakorlatra is.

A felperes érdemi ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Hivatkozott a Kúria Gfv.VII.30.034/2018. és Gfv.VII.30.024/2019. számú ügyekben hozott határozataira továbbá a Fővárosi Ítéltábla és a Győri Ítéltábla ítéleteire.

Az ítéltábla felhívására keresetét akként pontosította, hogy kérte az árfolyamváltozás jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását 15,75%-os induló kamatmérték mellett és továbbra is kérte az alperest 896.970 forint „kiadására” kötelezni. Levezette számítását, miszerint 1.912.176 forintot fizetett be az alperes részére, a kölcsön összege pedig 1.000.000 forint volt.

Az alperes fellebbezése annyiban megalapozott, hogy az elsőfokú bíróság téves jogkövetkezményt alkalmazott az árfolyamkockázat tisztességtelensége körében.

Előre bocsátja az ítéltábla, hogy a felek az induló ügyleti kamat százalékos aránya feltüntetésének hiányára, illetve a THM feltüntetésének hiányára alapított ítéleti rendelkezéseket fellebbezték meg, ezért az ítéltábla csak az ÁSZF árfolyamkockázatot érintő kikötéseinek tisztességtelensége kérdését vizsgálta felül az alperes fellebbezése folytán. Az árfolyamkockázatot az adósra telepítő általános szerződési feltételek tisztességtelenségének a szerződés teljes érvénytelenségére gyakorolt jogkövetkezménye miatt azonban az r.Pp. 253. § (3) bekezdésében írt korlátok nem érvényesülnek.

Az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő rendelkezések megtámadására irányuló kereset jogalapja körében az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges körben lefolytatta, helytállóan következtetett arra is, hogy a tájékoztatás tisztességtelen, azonban helytelenül jutott arra a következtetésre, miszerint a tisztességtelen feltétel a szerződésből kiesik, tehát az csak a szerződés részleges érvénytelenségét vonja maga után.

Az r.Ptk. 205. § (3) bekezdésében megfogalmazott általános tájékoztatási és együttműködési kötelezettséget a jogalkotó a fogyasztónak nyújtandó deviza alapú hitelek esetén az r.Hpt. 203. § (6)

és (7) bekezdéseiben egyediesítette, amikor a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény számára kötelezővé tette, hogy a kölcsön devizaalapúságával kapcsolatos kockázatokra a fogyasztó figyelmét kockázattelátjáró nyilatkozattal felhívja. A szerződéskötés időpontjában hatályos r.Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kell igazolnia. A kockázattelátjáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletre gyakorolt hatását. A kockázattelátjáró nyilatkozat hiánya nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét, ahhoz sem az r.Ptk., sem az r.Hpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét.

A 2/2014. PJE határozat értelmében a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg annak érvénytelensége, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körütekintő, átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor nem volt világos, nem volt érthető. A PJE határozat kitér arra is, hogy nem a kockázattelátjáró nyilatkozat hiánya, hanem a nem megfelelő tájékoztatás vagy annak elmaradása eredményez tisztességtelenséget és ennek okán a szerződés érvénytelenségét. Az EUB C-51/17. számú döntésében a PJE határozattal és az azon alapuló joggyakorlattal lényegileg egyező kritériumokat fogalmaz meg a fogyasztónak nyújtandó tájékoztatás értékeléséhez. Ahogyan arra az alperes is rámutatott, a felperes deviza alapú hitelt igényelt, a mértékadó devizanemet CHF-ben tüntette fel, és havi fix devizakonstrukciót választott. Az üzletszabályzat V.6. pontjában a felperes vállalta a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot, azonban az üzletszabályzat V.6. pontjában megfogalmazott szerződési feltételből, még az üzletszabályzat I. fejezetének definíciókat rögzítő, valamint XI. fejezetének fix devizakonstrukcióra vonatkozó rendelkezéseivel együtt értelmezve sem derül ki egyértelműen, hogy a felperesnek a futamidő alatt végig a svájci frank forinthez viszonyított mindenkor árfolyamának figyelembevételével számított törlesztő részletet kell fizetnie, hogy az árfolyamváltozás előre nem kiszámíthatóan bármikor a hitel futamideje alatt is reálisan bekövetkezhet, és a forint hitelekhez képest a felperesre nézve fokozott kockázattal jár, hiszen ennek következtében a fizetési kötelezettségei bármilyen mértékben korlátlanul akár többszörösére is megemelkedhetnek továbbá, hogy az árfolyamváltozás kockázatát a forinthiteleknel kedvezőbb kamatmérték ellenében vállalja [Kúria 6/2013. számú. és 2/2014. számú PJE határozata, EUB C-26/13., EUB C-186/16., EUB C-51/17.].

A kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) célja az lett volna, hogy a fogyasztó fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását kifejezze, azonban a megfogalmazás bonyolultsága megtévesztő jellege miatt ezen céljának ilyen formában nem felel meg. Az árfolyamváltozásból fakadó kockázat fogyasztó általi mérlegelését nehezíti, hogy a devizakonstrukcióval kapcsolatos rendelkezéseket az alperes egymástól elszigetelten, az üzletszabályzat különböző fejezeteiben rögzítette, ez a felek közötti egyenlőtlenséget tovább erősíti.

A Kúria devizahiteles pereket vizsgáló konzultációs testülete az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési kikötések tisztességtelenségéről szóló 2019. április 10-ét állásfoglalásában leszögezte, hogy az árfolyamkockázat akkor sem terheli a fogyasztót, ha a tájékoztatás tartalmát több rendelkezés együttes értelmezésével lehet csak kikövetkeztetni. Minthogy a kockázati tájékoztatás nem felelt meg a Kúria jogegységi határozatainak és az EUB döntéseiben megfogalmazott szempontoknak, az r.Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján a támadott kikötés tisztességtelenségét eredményezi. Ekörben helytálló volt az elsőfokú bíróság által elfoglalt jogi álláspont. Az elsőfokú bíróság azonban nem volt figyelemmel arra, hogy az árfolyamkockázat viselése a felperes ellenszolgáltatásának mértékét alapvetően befolyásoló elem, a főszolgáltatás körébe eső kikötés, ezért az erre vonatkozó kikötés tisztességtelensége miatt a szerződés teljes érvénytelensége

megállapításának van helye.

A Kúria devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáló Konzultációs Testülete 2019. június 20. napján elfogadott állásfoglalása szerint a szerződés érvényessé nyilvánításának nincs akadálya, ha a szerződés érvénytelenségének kizárólag az az oka, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelen, mert az érvénytelenség oka kiküszöbölhető azáltal, hogy a fogyasztót mentesíti a bíróság a tisztességtelen kikötésből fakadó árfolyamkockázat viselése alól.

Az elsőfokú bíróság az elfoglalt téves jogi álláspontja folytán a szerződés részleges érvénytelenségét állapította meg, és nem rendelkezett az árfolyamkockázatból eredő érvénytelenség körében a szerződés érvényessé, avagy hatályossá nyilvánításáról és a visszafizetendő összeg mértékéről is, ennek figyelmen kívül hagyásával döntött. A jogalap, azaz a szerződés érvénytelenségének kérdése elkülöníthető volt az összegszerűségtől, azaz a felek közötti elszámolástól, ezért az ítéletábra a felperes keresetét elutasító rendelkezését nem fellebbezettként nem érintve - egyebekben az elsőfokú ítéletet megváltoztatva - megállapította, hogy a peres felek között 2008. június 23. napján létrejött kölcsönszerződés teljes egészében érvénytelen, illetve rész- és közbenső ítéletével döntött az érvénytelenségről a r.Pp. 213. § (3) bekezdése alapján. A r.Pp. 253. § (3) bekezdésében foglalt korlátozás hiányában az elsőfokú bíróság a kamat éves százalékos mértékének hiánya miatti érvénytelenség körében levont jogkövetkeztetése körében is megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, ezen rendelkezést mellőzte, minthogy a szerződés teljes érvénytelensége folytán a kamat és az árfolyamkockázat körében egységes döntést kell hozni, így meghagyta az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak, hogy a követelés összegszerűségére irányuló eljárást folytassa le.

Az elsőfokú bíróságnak a szerződést érvényessé vagy hatályossá kell nyilvánítania annak figyelembevételével, hogy a r.Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmisség tényére csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni, és az érvénytelenség jogkövetkezményei levonásánál gondoskodnia kell az eredetileg egyenértékű szolgáltatások értékegyensúlyának fennmaradásáról [1/2010. (VI. 28.) PK vélemény].

Az érvényessé nyilvánítás módozataira - nem kötelező - javaslatokat tartalmaz a Kúria ún. devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáló Konzultációs Testülete 2019. június 20. napján elfogadott állásfoglalása.

A felek másodfokú perköltségét az ítéletábra a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II/3. pontja és az r. Pp. 252. § (4) bekezdése alapján mindösszesen megállapította. Az ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján, az elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányosan határozta meg, és figyelembe vette, hogy az alperes a fellebbezés előterjesztésével egyidejűleg megfizetett 119.752 forint fellebbezési eljárási illetéket.

Budapest, 2019. október 30.

. Senyei György s.k.
a tanács elnöke

. Bicskei Ildikó s.k.
előadó bíró

. Ócsai Beatrix s.k.

bíró

